

Täysistunto

Tiistai 24.5.2022 klo 14.00—16.25

8. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 2 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 21/2022 vp Veronica Rehn-Kivi r ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, edustaja Rehn-Kivi.

Keskustelu

15.05 **Veronica Rehn-Kivi r** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Esittelen lakialoitteeni laiksi terveydenhuoltolain 2 luvun muuttamisesta seniorineuvolapalveluilla.

Seniorineuvonta kuuluu tärkeisiin ennaltaehkäiseviin palveluihin sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kunnilla ja tulevaisuudessa hyvinvointialueilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta tarjota seniorineuvolapalveluita, vaikka se nykylain mukaan on mahdollista. Jokainen kunta voi itse päättää, tarjoaako kyseistä palvelua asukkaille vai ei. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella pyritään luomaan koko maahan yhdenvertainen terveydenhuolto sekä panostamaan enemmän ennaltaehkäiseviin palveluihin. Siksi lakiin ehdotetaan velvoitetta tarjota seniorineuvolapalveluita kaikille ikäihmisille.

Seuraavassa perusteluita:

Väestön ikääntymistä ja ikärakenteen muutosta pidetään usein haasteena suomalaiselle yhteiskunnalle. Eliniän piteneminen on yksi ihmiskunnan suurista saavutuksista, ja siitä on syytä iloita. Elinikä kasvaa hyvän koulutustason, säänneltyjen työolojen, riittävän vapaa-ajan, terveellisempien elintapojen, hyvän terveydenhuollon ja toimivan sosiaaliturvan ansiosta. Yhä useammilla iäkkäillä ihmisillä on elämää edessään 20 tai jopa 30 vuotta eläkkeelle jäämisen jälkeen.

Suurin osa iäkkäistä ihmisistä haluaa asua omassa kodissaan loppuelämänsä, jos arki sujuu ja on merkityksellistä ja jos toimintakyky säilyy. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että tuemme varhaisessa vaiheessa ja kaikin tavoin iäkkäiden hyvinvointia ja heidän edellytyksiään asua kotona. Se on inhimillistä ja se säästää yhteiskunnan kustannuksia.

Vaikka iäkäs ihminen ei kärsi mistään perussairaudesta, fyysinen suorituskyky heikenee ajan myötä. Ikäihmisten yleisiä terveyshaasteita ovat tapaturmat, unettomuus ja erilaiset mielenterveysongelmat. Pohjimmiltaan terve ihminen voi kärsiä tiedostamattomista terveyshuolista, kuten diabeteksesta, korkeasta verenpaineesta tai taustalla olevasta infektiosta. Nämä voivat aiheuttaa vakavia terveysriskejä ja vaatia laajan sairaanhoidon tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2022 vp

peen, jos niitä ei havaita ajoissa. Näennäisesti virkeä ja aktiivinen iäkäs ihminen voi tosiasiassa kärsiä kotonaan yksinäisyydestä, masennuksesta ja turvattomuudesta. Näitä vanhusten terveyteen ja arjen selviytymiseen kohdistuvia uhkia voitaisiin helposti ennaltaehkäistä terveystarkastuksilla, keskusteluilla asiantuntijoiden kanssa ja riittävän ja oikean tiedon avulla.

Hallitusohjelman mukaan oikein kohdistetuilla palveluilla halutaan vahvistaa eri-ikäisten ihmisten kykyä huolehtia omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään. Tavoitteena on, että terveiden elinvuosien määrä lisääntyy ja toimintakyky paranee sekä se, että palvelut toimivat oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Haluamme kehittää elämäntapaohjausta, tiedottamista ja palveluneuvontaa sekä toteuttaa kohdennettuja tarkastuksia ikäihmisten hyvinvoinnista ja tuen tarpeesta. Huomioon otetaan erityisesti eläkkeelle jäävät.

Ärade talman! För tillfället har kommunerna inte en skyldighet att erbjuda en i lagmotioken avsedd rådgivningsservice. Flera kommuner i Finland har ändå självmant gått in för att införa seniorrådgivning för sina äldre invånare. Rådgivningen har ofta verkställts genom att man kallar in en hel årskull till hälsokontroll och diskussioner kring stödbehov och boende. En av dessa är Brahestads ekonomiska region, som i över 15 år med framgång har idkat vuxenrådgivning som ett medel att stödja den äldre befolkningen och samtidigt förebygga behovet av dyra vårdformer. Under rådgivningsbesöken har man gått igenom kundens fysiska, psykiska och sociala situation och gett fortsatta anvisningar utgående från behovet.

Vuxenrådgivningen har varit populär och cirka nio av tio av dem som kallats till besöket har deltagit. En kontroll av livssituationen i övergångsskedet mellan arbetslivet och pensioneringen har varit lyckad. Erfarenheten har visat att vuxenrådgivningen ur ett nationalekonomiskt perspektiv är meningsfull och kostnadseffektiv verksamhet.

Arvoisa puhemies! Suomessa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että vanhustenhoitoa on kehitettävä ja parannettava. Samalla sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksella halutaan tasa-arvoistaa hoitoa koko maassa asukkaiden asuinpaikasta tai sosiaalisesta asemasta riippumatta. Uusilla hyvinvointialueilla on suuria haasteita selviytyä niille määrätystä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen moninaisista tehtävistä samalla, kun toiminnan rahoitus on niukkaa. Siksi on tärkeää panostaa ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, jotka säästävät pitkällä aikavälillä kalliita terveys- ja sosiaalikuluja. Kun saamme varhaisessa vaiheessa tiedon hyvinvointialueen iäkkään väestön hyvinvoinnista ja heidän tuen tarpeestaan nyt ja myöhemmin, voimme tehdä pitkän tähtäimen suunnittelua. Kun ylläpidämme vanhusten toimintakykyä ja kognitiivisia taitoja, voimme lykätä laajemman hoivan tarvetta. Kaikilla ikääntyneillä kansalaisilla on oikeus samoihin mahdollisuuksiin saada hyvää palvelua ja oikeaa hoitoa.

Arvoisa puhemies! Tämän takia ehdotan yhdessä 40 edustajan kanssa, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen: laki terveydenhuoltolain 2 luvun muuttamisesta, eli terveydenhuoltolakiin 1326/2010 lisätään uusi 15 a § seuraavasti:

”Seniorineuvolapalvelut:

Hyvinvointialueen on järjestettävä neuvolapalveluita niille hyvinvointialueen asukkaille, jotka ovat jääneet vanhuuseläkkeelle eivätkä enää kuulu työterveyshuollon piiriin. Neuvolapalveluita on järjestettävä viimeistään, kun henkilö täyttää 70 vuotta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2022 vp

Oikeus neuvolapalveluihin alkaa sinä kalenterivuonna, jona edellytykset palvelun saamiselle täyttyvät.

Neuvolapalveluihin kuuluvat:

- 1) neuvonta, terveystarkastus, palvelun tarpeen selvitys, ohjaus tutkimuksiin ja/tai hoitoon ja sen jälkeen seurantakäynnit yksilöllisten tarpeiden mukaan;
- 2) ikäihmisen fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistäminen sekä terveellisten elämäntapojen tukeminen;
- 3) ikäihmisen turvallisen kotiympäristön edistäminen.”

Tämä laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1. päivä maaliskuuta 2023. Toivon, että laki-aloite käsitellään nopealla aikataululla ja mahdollisuuksien mukaan liitetään hallituksen esitykseen 231/2021, joka on esitys laeiksi sosiaali- ja terveysministeriön ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila.

15.12 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Heti alkajaisiksi haluan sanoa olevani iloinen, että edustajakollegoiden Veronica Rehn-Kiven ja Pia Kauman kanssa yhdessä laadittu lakialoitteemme seniorineuvolatoiminnan saamiseksi osaksi kansallista terveydenhuoltolakiamme on edennyt vaiheeseen, jossa aloite on yhteisessä keskustelussamme täällä istuntosalissa.

Ikäihmisten määrä kasvaa Suomessa, sillä suuret ikäluokat siirtyvät parhaillaan työelämästä eläkkeelle sankoin joukoin. Ihmiset elävät yhä vanhemmiksi, mistä merkittävä kiitos kuuluu hyvälle terveydenhuollolle ja säännellylle työturvallisuudelle. Entistä useammalla seniorikansalaisella voi olla edessään useampi vuosikymmen elämää työelämän jälkeen. Ikääntyvän ihmisen elämä on mielekästä, kun toimintakyky säilyy hyvänä. Hyvä toimintakyky luo edellytykset mahdollisimman pitkälle itsenäiselle asumiselle omassa kodissa.

Arvoisa puhemies! Geriatri Marja-Liisa Karjulan johtama työryhmä on tehnyt Raahan seutukunnassa urauurtavaa vanhustyötä melkein 20 vuoden ajan. Näiden vuosikymmenien aikana on tutkittu useita satoja, jopa tuhansiakin 65-vuotiaita, nykyisin 68-vuotiaita, jotka on ikäluokittain kutsuttu aikuisneuvolaan. Näillä neuvolakäynneillä on käyty läpi asiakkaan fyysinen, henkinen ja sosiaalinen tilanne, minkä pohjalta on pystytty antamaan jatko-ohjausta.

Aikuisneuvolakäynnit ovat olleet todella suosittuja ja kattavia, sillä keskimäärin yhdeksän kymmenestä kutsutusta on saapunut tarkastukseen. Tarkastuksen kohdentaminen elämän nivelvaiheeseen siirryttäessä työelämästä eläkkeelle on myös koettu onnistuneeksi. Uuden elämänvaiheen alkaessa on ollut hyvä käydä oma tilanne kokonaisvaltaisesti läpi. Saadun kokemuksen perusteella aikuisneuvolatoimintaa voidaan pitää kansantalouden kannalta erittäin järkevänä jo pelkästään siksi, että joka kolmannelta tutkittavalta on löydetty piilevä sokeritauti, joka on saatu pysymään kurissa oikealla ruokavaliolla ja liikuntareseptillä. Aikuisiän diabetes luokitellaan yhdeksi kansansairauksistamme, joka aiheuttaa vuosittain merkittäviä hoitokustannuksia yhteiskunnalle ja suurta inhimillistä elämänlaadun heikentymää.

Raahan seutukunnassa aikuisneuvolakäynnit on ajoitettu koulujen kesälomakuukausille, jolloin kouluterveydenhoitajat ovat olleet käytettävissä tähän tehtävään. Nyt aikuisneu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2022 vp

volatoiminta on ollut vapaaehtoista toimintaa kunnille. Raahen seutukunnassa tehty työ on innoittanut vastaaviin kokeiluihin myös muissa kunnissa eri puolilla maata.

Arvoisa puhemies! Jätin loppuvuodesta 2021 kirjallisen kysymyksen aikuisneuvolatoiminnasta silloiselle peruspalveluministerille, ministeri Kiurulle. Sain vastauksen, jossa ministeri suhtautui aikuisneuvolatoimintaan myönteisesti ja jossa kerrottiin, että tulevilla hyvinvointialueilla on mahdollisuus toteuttaa aikuisneuvolatoimintaa jo nykyisen lainsäädännön puitteissa. Lakialoitteellamme onkin se lähestymisnäkökulma, että alueiden kannattaa ehdottomasti ottaa järjestelmällinen ennaltaehkäisevä ja ikääntyvän väestön toimintakykyä vahvistava toimintamalli käyttöön, sillä näyttää on, että korkean sairastavuuden alueella, johon Pohjois-Pohjanmaa ja Raahen seutukunta kuuluvat, ihmiset ovat pystyneet elämään laadukkaampaa elämää sairastaen vähemmän, mikä on yhteisten verorahojen käytön kannalta hyvä asia. Uusilla hyvinvointialueilla on haasteita selvitä tehtävistään ja hoitovaroistaan, joten panostuksia kaikkeen sellaiseen toimintaan, jolla vähennetään sairausmenojen kasvamista, kannattaa ilman muuta tehdä.

Järjestimme huhtikuussa lakialoitteen tekijöiden kanssa Pikkuparlamentin Kansalaisinfossa hybriditilaisuuden, johon osallistui yli 50 ihmistä joko paikan päällä tai etäyhteydellä. Kuulimme alustuksen muun muassa aikuisneuvolatoiminnan äideiltä geriatri Marja-Liisa Karjulalta ja terveydenhoitaja Tuija Kaistolta, puheenvuoron hyvinvoinnin ja terveyden toimialajohtajalta Sanna Svahnilta Espoon kaupungista sekä kokemusasiantuntijapuheenvuoron eläkkeellä olevalta sairaalapastorilta Marja-Liisa Matalalta. Vastaanotto oli innostunut, ja toimintaa toivottiin maanlaajuiseksi.

Länsi-Uudenmaan aluevaltuustossa tehtiinkin pian useamman valtuustoryhmän yhteinen valtuustoaloite seniorineuvolatoiminnan aloittamiseksi. Myös oman hyvinvointialueen aluevaltuustossa Pohjois-Pohjanmaalla annettiin aluehallituksen valmisteltavaksi kaikkien valtuustoryhmien yhteinen valtuustoaloite seniorineuvolatoiminnan aloittamiseksi uudella alueella.

Lopuksi haluan kiittää kollegoitani Veronica Rehn-Kiveä ja Pia Kaumaa hyvästä ja innostavasta yhteistyöstä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Mikko.

15.17 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustajille Rehn-Kivi, Kauma ja Mattila tästä todella tärkeästä aloitteesta. Suomen väestö ikääntyy. Lapsia syntyy aiempaa vähemmän, ja toisaalta ihmiset elävät entistä pidempään. 1970-luvulla yli 90-vuotiaita oli muutamia tuhansia, nyt 50 000 ja vuonna 2065 arviolta jo 190 000. Niin sanottu suuret ikäluokat ovat jääneet eläkkeelle jo jonkin aikaa sitten. Tämä tarkoittaa sitä, että hoidon tarve kasvaa väistämättä. Kokonaisuus on meille haaste, varsinkin kun tiedämme, että hoitajia ei ole juuri nyt riittävästi. Meidän pitää panostaa siihen, että mahdollisimman moni ikääntyvä säilyisi mahdollisimman hyvässä kunnossa — siihen tällä lakialoitteella pyritään.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa esitetään, että terveydenhuoltolakiin lisättäisiin uusi 15 a §, joka velvoittaisi tulevat hyvinvointialueet järjestämään seniorineuvolapalveluita eläkkeelle jääville asukkaalleen — se olisi siis ikääntyneiden neuvola. Neuvolapalveluita olisi aloitteen mukaan tarjottava viimeistään henkilön täyttäessä 70 vuotta. Kuten aloitteesakin todetaan, on erittäin tärkeää, että ikääntyvä ihminen saa tarvitsemansa tuen mahdollisimman hyvissä ajoin. Pitää tukea sitä, että voisi asua kotona ja elää itsenäisesti. Kuten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2022 vp

aloitteen tekijät muistuttavat, voimme lykätä laajemman hoidon tarvetta siten, että huolehdimme vanhusten toimintakyvyn ja kognitiivisten taitojen ylläpitämisestä.

Arvoisa puhemies! Jotkin kunnat tarjoavat seniorineuvolaa jo nyt. Kuten edustaja Mattila edellä kertoi, hyvä esimerkki löytyy Raahesta, jossa toiminta käynnistyi aikanaan serkkuni, geriatri Marja-Liisa eli Maisa Karjulan johdolla. Raahessa neuvolapalvelua on saatavilla 68-vuotiaista ylöspäin. Joka vuosi yli 80 prosenttia ikäihmisistä tulee perusteelliseen seulaan, jossa tarkastellaan terveydentilaa laajasti fyysisestä suorituskyvystä mielialaan, muistiin ja sosiaalisiin suhteisiin. Jokainen asiakas saa raportin sekä yksilöllistä ohjausta terveydenhoitajalta. Kuntouttavaa hoitotyötä tehdään niin kotona kuin sairaalassa. Jokaisen kohdalla lähdetään siitä, että suunnitelmat tehdään yksilöllisesti kunkin tarpeiden mukaan. Ja tuloksia on tullut verrokkiryhmään nähden: näköongelmat ovat vähentyneet, hampaat ovat paremmassa kunnossa, into rokotuksiin on noussut, tupakointi on vähentynyt, tietokonetta ja pankkikorttia on opittu käyttämään, liikkuminen on lisääntynyt, tasapaino on parantunut, ja yksin asumisesta on tullut harvinaisempaa. Raahelaiset vanhuksat ovat siis muuttuneet omatoimisemmiksi ja terveemmiksi ja kuluttavat Pohjois-Pohjanmaan vähiten erikoissairaanhoidon palveluita. Tätä hienoa toimintaa tullaan nyt toteuttamaan koko hyvinvointialueella.

Arvoisa puhemies! Hoitaminen on arvokasta puuhaa, erityisesti erikoissairaanhoidon. Viisi ohitusleikkausta maksaa saman verran kuin 300 käyntiä seniorineuvolassa. Kuinka moni ohitusleikkaus, rytmihäiriö tai tekonivel olisi vältettävissä paremmalla ennaltaehkäisyllä? Varhainen apu on avuista parhain. Siksi kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta — otetaan hyvät neuvot käyttöön. Omat ikääntyvät vanhempani asuvat omassa kodissa, elävät mielekästä, touhukasta elämää. Toivon, että seniorineuvolan toiminnan kautta sellainen voi toteutua mahdollisimman monen ikääntyvän elämässä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma, poissa. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.23 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin omasta puolestani haluan onnitella edustajia Rehn-Kivi ja Mattila tästä poikkeuksellisen tärkeästä aloitteesta, jonka olette tehneet seniorineuvolajärjestelmän tekemisestä lakisääteiseksi Suomessa. Harmittaa, etten hoksannut olla mukana tuossa, tai en saanut pyyntöä olla mukana tuossa, koska olen jo toistakymmentä vuotta sitten itse tehnyt täällä vastaavan aloitteen seniorineuvolajärjestelmästä. Silloisista kokemuksista viisastuneena hallitusohjelmaan on nyt laitettu joka tapauksessa muotoilu siitä, että tämmöisiä kohdennettuja hyvinvointitarkastuksia ennen kaikkea eläkkeelle siirtyvälle väestölle tultaisiin Suomessa kehittämään, missä on tavallaan tämän seniorineuvolajärjestelmän ydin olemassa. Tämä aloite on tosi, tosi arvokas, ja toivon, että se johtaa myöskin lainsäädäntöön mahdollisimman nopeasti.

Tässähän on tietysti taustalla oikeastaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan yksi suurimmista innovaatioista, jolla myöskin kansainvälisesti on nähty olevan suuri merkitys, ylittää tänä neuvolajärjestelmän perustaminen toisen maailmansodan jälkeen. Neuvolajärjestelmään perustettiin tilanteessa, jossa suuret ikäluokat syntyivät. Silloin oli runsaasti lapsia ja tuli tämä oivallus siitä, että ennaltaehkäisevä toiminta on kaikkein parasta, ja se onkin ollut parasta, niin että imeväiskuolleisuus ja lapsikuolleisuus on Suomessa maailman alhaisinta. Me olemme siis siinä olleet aivan huippuluokkaa maailmassa, ja tämä neuvolajärjestelmä, joka luotiin silloin toisen maailmansodan jälkeen, on epäilemättä merkittävä syy siihen, että meillä on tätä ennaltaehkäisevyyttä ollut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2022 vp

Nyt suuret ikäluokat ovat olleet jo kohta kymmenen vuotta eläkkeellä. On jo korkea aika, kun sitä ei tehty jo aikaisemmin — olisi pitänyt jo kymmenen vuotta sitten rakentaa tämä maanlaajuinen seniorineuvolajärjestelmä — se tehdä, ja siinä on ihan sama peruste: kun meillä ikääntyneiden ihmisten määrä kasvaa, niin nyt se ennaltaehkäisevyyden tarve on siinä portaassa ehkä kaikkein suurin, ehkä kaikkein kriittisin, ja siitä meiltä puuttuukin tämä aito instrumentti.

Arvoisa puhemies! Täällä viitattiin Raahen esimerkkiin, vallan mainioon esimerkkiin, tänä päivänä. Jos muistini on ihan kohdallaan — ja se on jollain tavalla kohdallaan — niin Hamina taisi olla ensimmäinen kaupunki, jossa ryhdyttiin seniorineuvolajärjestelmää kehittämään, jo 2000-luvun alussa. Ja tiedän, että myöskin kotikaupunkini Vantaa perusti senioreille järjestelmän jo toistakymmentä vuotta sitten kokeiluluonteisesti tiettyihin kaupunginosiin, mutta valitettavasti se Vantaan malli ei sitten resurssi- ja muista syistä johtuen kuitenkaan ole saanut tuulta siipiensä alle siinä mittakaavassa kuin olisi tarve. Olen todella iloinen kuullessani, että Raahessa on tässä onnistuttu, ja siinä on varmasti mallia meille kaikille.

Me kaikki ymmärrämme, että tällä seniorineuvolalla on siis se idea, että me pyrimme antamaan ikääntyville ihmisille elämänhallintaan liittyviä ohjeistuksia. Ideana on se, että sinä pääset terveydenhoitajan ja fysioterapeutin puheille ilman, että sinä olet sairas. Ei tarvitse olla sairas ja mennä terveyskeskukseen, vaan sinulle tehdään säännönmukainen tarkastus, ja ehkä kaikkein luontevin ikä, milloin tämä voitaisiin tehdä, on juuri eläkkeelle siirryttäessä. Se voisi olla se ensimmäinen vaihe, ja vähintäänkin voisi olla, että se voisi olla lähestulkoon säännönmukainen. Tätä nyt voi tietysti pohtia — täytyy asiantuntijoilta kysyä, mikä on tarpeenmukaista — mutta voisi kuvitella, että ainakin viiden vuoden välein tällainen neuvolassa käynti voisi olla lähestulkoon niin sanotusti pakollinen tai välttämättömyys. Siinä on se selvä seikka, että silloin voidaan antaa ravitsemukseen liittyviä ohjeita, fysioterapeutti voi antaa liikunnallisia ohjeita, joita tarvitaan, ylipäätään elämänhallintaan liittyviä asioita, ja tehdään ihan tällainen perusteellinen terveystarkastus. Niin kuin todettiin, ei tarvitse olla sairas, kun tehdään terveystarkastus, vaan tämä toimii ennaltaehkäisevänä. Täällä tulikin esimerkkiä siitä, että muun muassa diabetes on voitu paljastaa tällaisessa tilanteessa. Varmaan monia muitakin sairauksia voidaan paljastaa jo siinä vaiheessa, jossa niitä sitten voidaan myöskin luontevasti torjua eli ei ole sairaus päässyt riittävän pitkälle.

Eli, arvoisa puhemies, ei muuta kuin ehdottoman suuri tuki sille ajatukselle, että me lainsäädännön kautta saisimme tämän seniorineuvolajärjestelmän valtakunnan kattavaksi. Ja totta, nämä uudet aluevaltuustot meillä tulevat varmasti olemaan niitä elimiä, joissa näitä asioita voidaan myöskin nostaa esille, ei pelkästään täällä eduskunnan tasolla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

15.28 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Aloite on tärkeä maassa, jossa ikäihmisten osuus väestöstä kasvaa koko ajan ja sitä myötä palveluiden tarve ja myös palveluiden kustannukset kasvavat hurjaa vauhtia. Tarvitaan kaikkia ennalta ehkäiseviä palveluita, jotka myös samalla voivat pidentää kotona asumista.

Yksi merkittävä kasvava haasteemme on muistisairaudet. Suomessa on arviolta 190 000 muistisairasta, ja määrän arvioidaan kaksinkertaistuvan seuraavassa 30 vuodessa. Muistisairauden lisäksi noin 200 000 ihmistä Suomessa elää tilanteessa, jossa kognitiivinen toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2022 vp

mintakyky on heikentynyt tai rajoittunut, ja heistäkin iso osa on ikäihmisiä. Muistisairauden hintalappu on kallis niin yksilölle kuin yhteiskunnalle, ja hintalapun suuruus johtuu usein siitä, että sairautta ei tunnisteta vieläkään riittävän ajoissa. Kun sairautta ei tunnisteta ajoissa, se etenee ja tarve erilaisille sosiaali- ja terveystalvaeluille kasvaa. Vakavissa muodoissaan sairauksien loppupäässä inhimillinen hoito vaatii erityisosaamista ja kallista ympärivuorokautista palvelua.

Muistisairauksiin liittyy yhä myös stigmaa ja häpeää, jotka nostavat yksilön kynnystä hakeutua lääkarille, ja näin hoitoon pääsy hidastuu. Tässäkin tällainen systemaattinen seniorineuvonta voisi olla hyvä ratkaisu. Erityisesti työikäisten kohdalla muistisairaudet saatetaan helposti yhdistää uupumus- ja masennusoireisiin, ja tähänkin juuri eläkkeelle siirtymisen kohta voisi olla hyvä tarkastelupiste. Lisäksi eri muistisairauksien diagnosoinnissa esiintyy haasteita: perusterveydenhuollossa ei välttämättä nähdä kiirettä diagnoosin saamiselle, eikä täsmällisiä tutkimuksia tai kuntoutusta katsota tarpeelliseksi. Tämä palautte toistuu muistisairaiden ja heidän omaistensa haastatteluissa.

Tärkeää olisi myös, että tähän seniorineuvontapalveluun otettaisiin tukeva ote myös omaisten ja läheisten osalta, koska heillä usein on tiedon tarvetta ja myös vertaistuen ja verkoston tarvetta. Lämmin tuki siis aloitteelle, ja meidän ryhmämme on myös ollut viemässä tätä eteenpäin maakunnassa, hyvinvointialueella.

Puhemies Matti Vanhanen: Rehn-Kivi.

15.30 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Haluan myös kiittää edustajakollegoitani, Hanna-Leena Mattilaa, Pia Kaumaa ja muita täällä salissa olijoita, tuesta tälle tärkeälle asialle. Vaikka seniorineuvolapalvelut ja niiden järjestäminen ovat kunnille jo nyt mahdollista, niin niiden tulisi olla palvelu, joka voidaan tarjota kaikille ikäihmisille joka kunnassa, joka hyvinvointialueella. En ole vielä saanut mitään negatiivista palautetta tästä seniorineuvola-ajatukselta, joten olen aika optimistinen siitä, että hyvinvointialueet ottavat tämän palvelun käyttöön, koska se on kustannustehokas ja inhimillisesti katsoen järkevä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila.

15.31 Hanna-Leena Mattila kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Pahoittelen edustajakollegaa Kiljuselle sitä, että tämä lakialoite oli tosiaan sen verran niukasti allekirjoitettavana, että nimiä ei tämän enempää saatu kerättyä — vain noin 40 — mutta vastaanotto oli todella innostunutta, ja siksi me koettiin, että me ollaan aivan oikeasti hyvällä asialla.

En käy tosiaan vastaan väittämään kollega Kiljusen muistelulle, että saatettiin tämä seniorineuvolatoiminta aloittaa jo jollakin muullakin paikkakunnalla kuin Raahessa, mutta tämä toiminta, mitä Raahessa on tehty noin 20 vuoden ajan, on ollut tämmöistä tosi innostunutta johtuen juuri tästä työryhmästä, joka on kokenut tämän asian sydämenasiaksi, ja tämän toiminnan pohjalta on kyllä sitten lähtenyt positiivisesti tämä lumipallo vierimään myös muualle päin Suomea.

Tämän matkan varrella ilmeni sitten myös tämmöistä palautetta, että tämä neuvola-nimi koetaan jotenkin holhoavaksi ja miesten mielestä enemmän vähän niin kuin lapselliseksi, mutta me ollaan tultu siihen tulokseen, että tärkeintä on toiminnan sisältö eikä se, onko se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2022 vp

klinikka tai joku muu sitten jotenkin houkuttelevampi nimi. Kyllä me tämä neuvola-nimi nyt päätettiin pitää tässä joka tapauksessa mukana.

Tämän matkan varrella on tullut palautetta myös siitä, että tätä pidetään ideana hyvänä, mutta kun niitä tuloksia nähdään vasta vuosien kuluttua, niin sitä ei tiedetä, kannattaako tällaiseen toimintaan satsata. Raahen mallin mukaan terveydenhoitajat ovat tosiaan olleet niitä, jotka ovat kesäaikana tätä työtä tehneet. Koululaistoimintaa on talviaikana ja sitten kesällä näitä senioritarkastuksia. Tällä tavalla on pystytty tätä rytmittämään. Kuluja on tullut ainoastaan näistä erilaisista tutkimuksista, mitä on näille ikäihmisille tehty.

Sitten oikeastaan tähän lopuksi kerron vielä tästä kattavuudesta. Varsinkin miehet ovat kokeneet, että kun eivät muuten ole olleet kiinnostuneita käymään lääkärissä, niin viimeistään näissä seniorineuvolatarkastuksissa he ovat kokeneet saaneensa vastinetta verorahoilleen. He ovat ehkä koko työikänsä menneet enemmän tai vähemmän sairastamatta, ja sitten kun tosiaan tulee se hetki, että siirrytään työelämästä eläkkeelle, ja on tällainen ikäkausitarkastus, niin yhteiskunta osoittaa kiinnostusta kaikenlaisesta hyvinvoinnista ja halua antaa edellytykset myös tämän toimintakyvyn ylläpitämiselle, että olisivat laadukkaita vuosia ne, mitä tulee eletä.

Kiitoksia — tämä oli hyvä keskustelu, ja toivon mukaan lakialoitteemme etenee suotuisasti eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.